

**ȘCOALA GIMNAZIALA CĂNUȚĂ IONESCU URLAȚI
CERCUL PEDAGOGIC NR.3 AL PROFESORILOR DE BIOLOGIE DIN PRAHOVA
-28 aprilie 2023-**

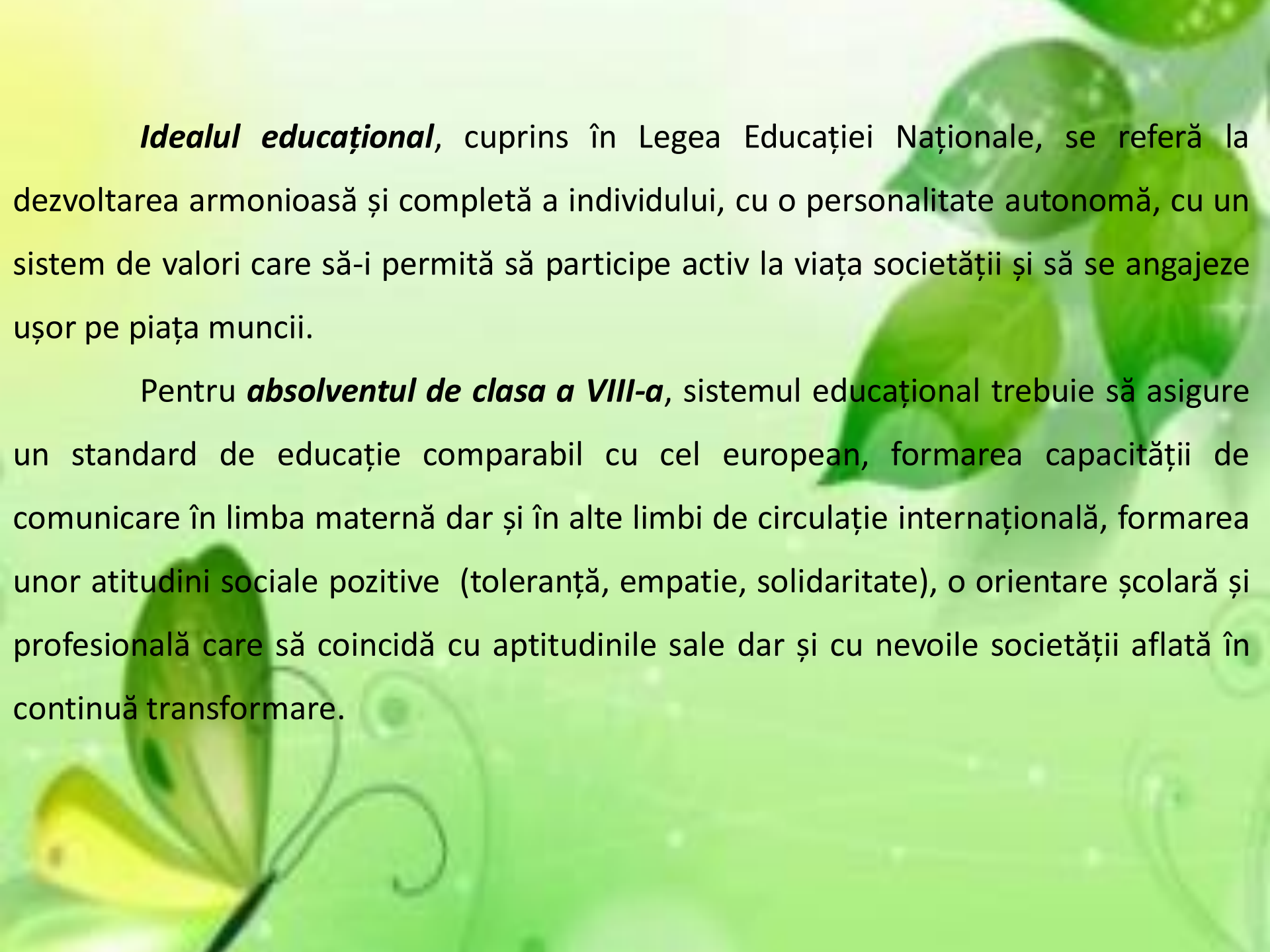
***„Aspecte metodico-practice în optimizarea procesului
instructiv-educativ, folosite pentru dezvoltarea competențelor
specifice la disciplina biologie”***

Profesor: Oprea Tatiana

"Educația este cea mai puternică armă pe care voi o puteți folosi pentru a schimba lumea."

Nelson Mandela

The background of the slide features a soft-focus image of green leaves and a yellow flower, creating a natural and vibrant atmosphere. The text is overlaid on this background.

Idealul educațional, cuprins în Legea Educației Naționale, se referă la dezvoltarea armonioasă și completă a individului, cu o personalitate autonomă, cu un sistem de valori care să-i permită să participe activ la viața societății și să se angajeze ușor pe piața muncii.

Pentru **absolventul de clasa a VIII-a**, sistemul educațional trebuie să asigure un standard de educație comparabil cu cel european, formarea capacității de comunicare în limba maternă dar și în alte limbi de circulație internațională, formarea unor atitudini sociale pozitive (toleranță, empatie, solidaritate), o orientare școlară și profesională care să coincidă cu aptitudinile sale dar și cu nevoile societății aflată în continuă transformare.

“Biologia trebuie să fie pentru elevi o disciplină interesantă și utilă. Interesantă se face doar dacă la fiecare lecție stârnim curiozitatea elevilor, oferind motive de mirare. Doar să avem dorința și să depunem efortul să le scoatem la lumină! Utilă biologia se poate face cu fiecare lecție, deoarece plantele, animalele și omul au locurile și rosturile lor pe Pământ. Depinde însă la ce ne raportăm. Și în acest sens profesorul de biologie are încă multe de făcut.” **(Barna A., 1998)**

INTRODUCERE

Programa școlară de gimnaziu cuprinde, în general:

- **Competențe generale** (achizițiile de cunoaștere, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare);
- **Competențe specifice**= competențele ce derivă din competențele generale și se formează pe parcursul unui an școlar) și activități de învățare (modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor).
- **Conținuturi** (mijloacele informaționale prin care se urmărește realizare competențelor, grupate pe domenii importante precum funcțiile de bază ale organismelor, mediul de viață, sănătatea viețuitoarelor și a mediului înconjurător)
- **Sugestii metodologice** (strategii didactice, sugestii)

Ce sunt competențele?

Reprezintă un ansamblu de:

- ✓ cunoștințe: baza teoretică a competenței; cunoștințe cât mai variate;
- ✓ deprinderi (abilități): ajută la realizarea competenței, partea care pune în acțiune o competență;
- ✓ atitudini: elementul cheie care orientează, motivează și potențează performanța.

Câteva caracteristici ale competențelor specifice:

- ✓ Competențele specifice sunt derivate din competențele generale
- ✓ Sunt formulate competențe specifice distincte, în progresie de la un an de studiu la altul
- ✓ Formularea competențelor specifice este realizată cu ajutorul unor verbe acționale, evaluabile
- ✓ Competențele specifice sunt adecvate nivelului de dezvoltare a acestora.

Noua programă pentru disciplina biologie este elaborată pe modelul de proiectare centrat pe competențe:

1. Comunicare în limba maternă- abilitatea de a exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii, atât în formă orală, cât și scrisă.

2. Comunicare în limbi străine- ca mai sus, dar include și abilitățile de mediere (adică rezumarea, parafrizarea, interpretarea sau traducerea) și înțelegerea interculturală.

3. Competența matematică, științifică și tehnologică- o înțelegere a lumii naturale și o abilitate de a pune în aplicare cunoștințele și tehnologia pentru a răspunde nevoilor umane percepute (precum medicina, transportul sau comunicarea

4. Competență digitală- utilizarea cu încredere și în mod critic a tehnologiei informației și comunicațiilor pentru muncă, timp liber și comunicare.

5. A învăța să înveți - abilitatea de gestionare eficientă a propriei învățări, fie individual, fie în grupuri.

6. Competențe sociale și civice- abilitatea de a participa într-un mod eficient și constructiv la viața socială și de muncă.

7. Spirit de inițiativă și antreprenariat- abilitatea de a pune ideile în practică prin creativitate, inovație și asumarea de riscuri, precum și abilitatea de a planifica și gestiona proiecte.

8. Sensibilizare și exprimare culturală - abilitatea de a aprecia importanța exprimării creative a ideilor, experiențelor și emoțiilor într-o varietate de medii, precum muzica, literatura și artele vizuale și ale spectacolului.

Competențe-cheie europene, competențe generale și competențe specifice disciplinei biologiei

Competențele cheie reprezintă un pachet multifuncțional, transferabil de cunoștințe, abilitați și atitudini de care au nevoie toți indivizii pentru împlinirea și dezvoltarea personală, incluziunea socială și găsirea unui loc de muncă. Acestea trebuie să se fi dezvoltat la sfârșitul educației obligatorii și trebuie să acționeze ca fundament pentru învățare ca parte a educației pe tot parcursul vieții.

Biologia, ca și celelalte discipline studiate în gimnaziu, a acumulat o cantitate enormă de informații. Programa școlară pentru disciplina biologie vizează, cu prioritate, valorizarea competențelor cheie, iar învățarea trebuie să fie activă. Studiul sistematic al biologiei în gimnaziu contribuie la formarea unor personalități prin competențele generale, care contribuie la formarea viitorului absolvent de gimnaziu.

Dintre valorile care stau la baza personalității absolventului de gimnaziu

amintesc:

- ✓ Respectul față de toate formele de viață;
- ✓ Cooperarea interpersonală
- ✓ Toleranță
- ✓ Grijă față de sănătatea proprie și a mediului înconjurător;

Abordarea actuală în proiectarea activității didactice la biologie constă în

mutarea accentului de la predarea de informații la formarea și dezvoltarea de competențe prin activități de învățare (corelate cu competențele specifice).

Exemple de activități pentru formarea competențelor specifice

Dintre competențele generale, am ales ”**Comunicarea adecvată în diferite contexte științifice și sociale**”.

Am ales această competență pentru că am constatat că, de la un an la altul, elevii își formează un vocabular care le permite să-și exprime cunoștințele dobândite, atât în timpul orei de biologie, oral sau în scris, cât și în mediul familial sau în discuțiile cu prietenii.

Competența generală 2: Comunicarea adecvată în diferite contexte științifice și sociale.

Clasa a V-a

Competența specifică 2.2. Utilizarea adecvată a terminologiei specifice

biologiei în comunicarea orală și scrisă

Exemple de activități de învățare:

- participarea la diferite jocuri de rol (de exemplu: simularea unor relații între viețuitoarele unui ecosistem);
- compunerea de ghicitori pentru identificarea unor organisme sau a grupelor din care fac parte (de exemplu: “cine mă recunoaște?”).

Clasa a VI-a

Competența specifică 2.2. Realizarea de produse de prezentare a informațiilor sub formă de modele, forme grafice, texte, produse artistice, cu mijloace TIC, utilizând adecvat terminologia specifică biologiei

Exemple de activități de învățare:

- realizarea de activități experimentale și interpretarea rezultatelor în table (de exemplu: influența factorilor externi asupra fotosintezei);
- realizarea de postere, afișe, în cadrul unei expoziții cu diverse teme (de exemplu: Panoul publicitar- “Aveți un stil de viață sănătos?”. Elevii își vor face reclamă la produsele alese.

Clasa a VII-a

Competența specifică 2.2. Expunerea, în cadrul unui grup, a informațiilor prezentate sub formă de modele, grafice, texte, produse artistice, cu mijloace TIC, utilizând adecvat terminologia specifică biologiei

Exemple de activități de învățare:

- elaborarea și prezentarea unor referate ce vizează reguli de igienă ale organelor de simț învățate (de exemplu: dezbateri/mese rotunde);
- realizarea de portofolii care să conțină curiozități despre organele de simț ale animalelor (de exemplu: eclocația la delfini și lilieci).

Clasa a VIII-a

Competența specifică 2.2. Susținerea argumentată a punctului de vedere, utilizând adecvat terminologia specific biologiei

Exemple de activități de învățare:

- prezentarea arborelui genealogic al familiei, pe baza unei investigații în familie, urmărind trei trăsături fizice prezente: culoarea ochilor, grupa de sânge și culoarea părului; interpretarea rezultatelor și formularea concluziilor;
- susținerea temei privind gameții bărbătești și femeiești, privind fecundația, în cadrul unei dezbateri.

Metode ca mijloace de dezvoltare a competențelor elevilor

Metodele moderne intensifică lucrul în echipă și colaborarea în sala de clasă, iar profesorul are oportunitatea de a crea lecții diferențiate, cu activități bogate, care duc la atragerea atenției întregii clase și determinarea tuturor elevilor să lucreze cu plăcere.

Abilitățile de colaborare, de exprimare creativă și de autoevaluare sunt esențiale pentru succesul elevilor, acum și în carierele lor viitoare. Lecțiile clasice pot deveni, prin implementarea metodelor potrivite, experiențe pline de imaginație, interactive, care captivează atât atenția elevilor, cât și cea a adulților, în timp ce le oferă acestora libertatea de a crea.

Consider că demersul didactic trebuie să se concentreze pe formarea acestei competențe la elevi, în vederea înțelegerii lumii în care trăiesc.

Personal, prefer aplicarea metodelor activ-participative și implicarea elevilor în demersul didactic, deoarece prin acestea educabilii devin actorii propriei formări.

“PEER LEARNING” - Metoda interactiva de învățare

Am ales metoda predării/învățării reciproce (***Peer education***) deoarece am observat că elevii sunt motivați când primesc sarcini de lucru, se simt importanți și câștigă încredere în sine.

Clasa a V-a- PARCUL

Se împarte clasa în patru grupe: grupul A este ”rezumator”, grupul B este ”întrebător” (realizează o listă cu întrebări adresate colegilor), grupul C este ”clarificator” (clarifică termenii noi) și grupul D este ”prezicător” (prezintă aplicațiile în practică ale temei discutate).

Se prezintă imagini cu diferite tipuri de parcuri (de agrement, de distracții, naturale) și texte ce descriu biotopurile și biocenozele din diferite tipuri de parcuri.

Cerințe:

Grupa A: urmăriți cu atenție imaginile prezentate, citiți textele primite și realizați un rezumat.

Grupa B: pe baza imaginilor prezentate și a textelor primite, realizați câteva întrebări despre biotopul și biocenoza parcurilor.

Grupa C: găsiți termenii necunoscuți din textele primite și folosiți dicționarul de biologie pentru a-i defini.

Echipele lucrează pe texte, folosesc și imaginile prezentate, în final fiecare grupă prezintă ceea ce a realizat, învățându-i pe ceilalți colegi ceea ce au ei, la rândul lor, prin atenție, concentrare, au învățat.

Această metodă stimulează și motivează elevii, îi ajută să-și dezvolte tehnici de muncă intelectuală, concentrarea, capacitatea de exprimare, analiza, sinteza dar și capacitatea de a asculta și de a pune întrebări.

CONCLUZII

Eficientizarea procesului instructiv-educativ depinde în mare măsură de metodele active, centrate pe elev, dezvoltând capacitățile intelectuale, imaginația, gândirea și creativitatea. Un învățământ de calitate se poate realiza cu ajutorul acelor cadre didactice bine pregătite, implicarea cărora presupune activități specifice, menite să conducă la identificarea stilului personal de învățare a fiecărui elev în parte. Învățarea ca proces solicită un activism susținut din partea celui ce învață, sarcina cadrului didactic fiind doar dirijarea învățării.

Cuvinte cheie: *învățământ, metode active, educație, evaluare, competență.*

BIBLIOGRAFIE

1. Ciobanu M. Didactica științelor biologice. București: EDP. 2008.
2. Coropceanu E., Nedbaliuc R., Nedbaliuc B. Modalități de eficientizare a procesului de instruire la biologie și chimie. Acta et commentationes. Științe ale Educației. Nr. 2 (3), Chișinău, UST, 2014. p. 71-75. ISSN 1857-0623.
3. Coropceanu E., Nedbaliuc R., Nedbaliuc B. Motivarea pentru instruire: Biologie și chimie. Chișinău, „Elena V.I.” 2011, SRL. 215 p.
4. Mazilu R. Asigurarea calității în învățământ, un drum sigur spre succesul școlar. Tribuna învățământului. Revista națională de educație și cultură, 2017.
5. Nicola I. Tratat de pedagogie școlară. București: E.D.P. 1996.